

Θεματική ενότητα: Σύνορα και γέφυρες-Μετανάστευση

Προκειμένου να διερευνηθεί το θέμα της μετανάστευσης, δημιουργήθηκαν τρία διαφορετικά κεφάλαια εργασίας. Κάθε ένα από αυτά ερευνά μια συγκεκριμένη πτυχή του θέματος, προσφέροντας διαφορετικές προοπτικές και προκλήσεις. Οι δραστηριότητες για τους μαθητές και οι ομαδικές δραστηριότητες αντλούν την έμπνευσή τους από τη μόνιμη έκθεση στο Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας.

Κεφάλαιο Εργασίας 1 Γιατί το μεταναστευτικό είναι μια τόσο «καυτό ζήτημα» για τον 21ο αιώνα;
Κεφάλαιο Εργασίας 2 Βιώματα από τη μετανάστευση - ένα πρόσωπο στο επίκεντρο κάθε ιστορίας
Κεφάλαιο Εργασίας 3 Μετανάστευση, μετανάστες και μέσα πληροφόρησης

Κάθε κεφάλαιο εργασίας αποτελείται από:

- Σημειώσεις για τον διδάσκοντα
- Δραστηριότητες
- Υποστηρικτικές οπτικές και γραπτές πηγές
- Προτεινόμενο επιγραμμικό υλικό

Οι δραστηριότητες μπορεί να περιλαμβάνουν συζητήσεις υπό τον συντονισμό του δασκάλου, ομαδική εργασία, αυτόνομη μάθηση και χρήση πρωτογενών και δευτερογενών ιστορικών πηγών. Οι δάσκαλοι μπορούν να αποφασίσουν ποιες ομαδικές δραστηριότητες και δραστηριότητες τάξης θα διεξαχθούν.

Επισκόπηση του θέματος

Το ανθρώπινο είδος διαρκώς μετακινείται, συνεχώς μεταναστεύει από τόπο σε τόπο. Γιατί το κάνει και τι συνεπάγεται; Για εργασία, αναψυχή ή για κάποιον άλλο λόγο; Τα ταξίδια αυτά είναι μεγάλης ή μικρής διάρκειας; Οι άνθρωποι μετακινούνται ελεύθερα ή υποχρεώνονται να μετακινηθούν από συνθήκες και καταστάσεις που δεν ελέγχονται; Τι συμβαίνει όταν φτάνουν στους νέους προορισμούς και πώς τους υποδέχονται εκείνοι που ήδη ζουν εκεί; Αυτά είναι μερικά από τα ζητήματα που θα πρέπει να μας προβληματίσουν κατά την αντιμετώπιση του θέματος της μετανάστευσης. Οι ερωτήσεις αυτές είναι σημαντικές, γιατί μπορεί να μας πληροφορήσουν για τις διάφορες μορφές μεταναστευτικών βιωμάτων. Εξετάζοντας παραδείγματα από το παρελθόν μπορούμε να κατανοήσουμε γεγονότα που λαμβάνουν χώρα στις μέρες μας. Μπορούμε να συγκρίνουμε, να αντιπαραβάλουμε και να εκτιμήσουμε αν υπάρχουν διαρκείς δεσμοί μεταξύ ιστορικών γεγονότων και αυτού που βλέπουμε να συμβαίνει γύρω μας στο σύγχρονο κόσμο μας. Η μετανάστευση είναι διαδικασία σε δράση από την αρχαιότητα και απηχεί σε μεγάλο βαθμό το σήμερα.

Ορισμοί

Μετανάστευση

Η μετακίνηση ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων, είτε σε διεθνή κλίμακα ή στο εσωτερικό ενός κράτους. Πρόκειται για μετακίνηση τμήματος πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένου

οποιοδήποτε είδους μετακίνησης ανθρώπων, ανεξάρτητα από τη χρονική διάρκεια, τη σύνθεση και τα αίτια· περιλαμβάνει τη μετανάστευση των προσφύγων, των εκτοπισθέντων, των οικονομικών μεταναστών και των ατόμων που μετακινούνται για άλλους σκοπούς, περιλαμβανομένης της επανένωσης των οικογενειών.

Πηγή: Όπως ορίζεται από τον [Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης](#), 2015

Μετανάστης

Σε διεθνές επίπεδο, δεν υπάρχει κοινά αποδεκτός ορισμός του μετανάστη. Ο όρος μετανάστης κατά κανόνα καλύπτει όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ενδιαφερόμενος έλαβε ελεύθερα την απόφαση να μεταναστεύσει για «προσωπικούς λόγους» και χωρίς την παρέμβαση εξωτερικού επιτακτικού λόγου· εφαρμόζεται συνεπώς σε άτομα και στα μέλη της οικογένειάς τους τα οποία μεταβαίνουν σε άλλη χώρα ή περιοχή για να βελτιώσουν τις υλικές ή κοινωνικές τους συνθήκες και, κατά συνέπεια, τις προοπτικές για τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Τα Ηνωμένα Έθνη ορίζουν ως διακινούμενο ένα πρόσωπο που διαμένει σε ξένη χώρα για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους, ανεξάρτητα από τα αίτια, εκούσια ή ακούσια, και τα μέσα, τακτικά ή παράτυπα, που χρησιμοποιούνται για τη μετάβαση. Βάσει του εν λόγω ορισμού, όσοι ταξιδεύουν για μικρότερες περιόδους ως τουρίστες και επιχειρηματίες δεν θα θεωρούνται μετανάστες. Ωστόσο, η κοινή χρήση περιλαμβάνει ορισμένα είδη μεταναστών μικρότερης διάρκειας, όπως είναι οι εποχιακοί γεωργοί που ταξιδεύουν για σύντομα χρονικά διαστήματα για να απασχοληθούν σε εργασίες φύτευσης ή συγκομιδής των γεωργικών προϊόντων.

Πηγή: Όπως ορίζεται από τον [Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης](#), 2015

Πρόσφυγας

Πρόσωπο το οποίο, «συνεπεία βάσιμου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, συμμετοχής σε κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, ευρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας» (άρθρο 1 (α) (2), Σύμβαση σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων, άρθρα 1Α (2), 1951, όπως τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο του 1967). Πέραν από τον ορισμό του πρόσφυγα, ως έχει στη Σύμβαση περί προσφύγων του 1951, άρθρο 1 (2), η Σύμβαση του 1969 της Οργάνωσης της Αφρικανικής Ενότητας (ΟΑΕ) ορίζει ως πρόσφυγα κάθε άτομο το οποίο αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα του «λόγω εξωτερικής επίθεσης, κατοχής, ξένης κυριαρχίας ή γεγονότων που επιφέρουν σοβαρή διατάραξη της δημόσιας τάξης σε όλα τα μέρη ή στο σύνολο της χώρας καταγωγής ή ιθαγένειάς του.» Ομοίως, η δήλωση της Καρταχένα του 1984 ορίζει ότι στους πρόσφυγες συμπεριλαμβάνονται και τα άτομα που εγκαταλείπουν τη χώρα τους «επειδή η ζωή τους, η ασφάλεια ή η ελευθερία τους απειλούνται από γενικευμένη βία, ξένη εισβολή, εσωτερικές συγκρούσεις, μαζικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή άλλες περιστάσεις που έχουν διαταράξει σοβαρά τη δημόσια τάξη.»

Πηγή: Όπως ορίζεται από τον [Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης](#), 2015

Παράγοντες απώθησης

Οι λόγοι που κάνουν τους ανθρώπους να θέλουν να εγκαταλείψουν τον τόπο στον οποίο ζουν.

Παράγοντες προσέλκυσης

Οι λόγοι που προσελκύουν άτομα σε νέα μέρη.